

Speciális zárt célú hálózatok szolgáltatóinak tevékenysége az energiaipari távközlési szemináriumok tükrében.

Zárt célú hálózatok szükségessége és felépítése

A zárt célú hálózatok, az egyes szakterületek sajátosságaihoz alkalmazkodó és annak alárendelten felelőséggel és hatékonyan működő távközlési szolgáltatási igényeket elégítik ki. Létrejöttüket nem lehet a postai távközlési szolgáltatás elmaradottságával magyarázni, hiszen számos zárt célú hálózat már az elégtelen távbeszélő ellátási helyzet előtt is működött. Az első összefüggő távközlési (távíró) hálózatot a vasút építette ki a múlt században. A vasúti távközlés a sín pályákhoz kötődött. A postai szervek fokozatosan létesítették a településeket összekötő nyilvános hálózatokat saját tervei alapján.

A fejlődéssel együttjáróan számos gazdasági ágazat és közigazgatási, védelmi és államhatalmi szervezet saját technológiai rendszerének, illetve felépítésének részévé vált a távközlés. Ezek a rendszerek elkülönítetten üzemelnek, részben nyilvános, vagy zárt célú külön hálózatokon. A teljesség igénye nélkül néhány külön távközlési rendszer példaként megemlítve; honvédség, rendőrség, tűzoltóság, közigazgatási, városi- és közúti forgalomirányítás, vasút, hajózás, repülés, árvíz- és belvív védelem, mentők, energiaellátás.

Az energiaellátási iparágak műszaki adottságaihoz és a kiemelt fontosságú biztonságtechnikai követelményeihez alkalmazkodik a kiszolgáló távközlési rendszer. A villamosenergiaipari távközlési gerinchálózat a nagyfeszültségű vezetékekre telepített vívőfrekvenciás irányokon, a kőolaj- és gázipari hálózat a nagynyomású csőtávvezetékek mentén fektetett földkábeles összeköttetésekkel alapul. Mind a nyomvonalhoz kötött technológiai létesítményeknél, mind a kiszolgáló távközlési rendszernél alapvető követelmény a megbízhatóság, azonnali hibaelhárítás, nagyfokú felügyeletnélküliség. Ezen szempontok mellett a zárt célú hálózatok illeszkednek az ország egységes távközlési hálózatába, teljesítik a szakmai előírásokat és nemzetközi ajánlásokat. Szolgáltatásaik komplexek, a hagyományos távközlés biztosításával egyidejűleg telematikai (távvezérlés-mérés,-szabályozás) igényeket, azaz minden információval kapcsolatos feladatot ellátnak.

Energiaipari Távközlési Szakosztály

A két energia szektorban dolgozó távközlési szakemberek hamar megtalálták egymáshoz az utat a közös szakmai összefogás érdekében. A rendszeres együttműködés már kialakult a postával folytatott több éves tárgyalás-sorozaton, a „tartozék” távközlési rendszerre vonatkozó megállapodás tárgyában.

Mind a villamosenergiaipar, mind a kőolaj- és gázipar a szorosan vett szakmai alaptervekenységét illetően nem érdekelt abban, hogy a HTE munkájában részt vállaljon. A villamosipari szakemberek a Magyar Elektrotechnikai Egyesületben (MEE) és az Energia-gazdálkodási Tudományos Egyesületben (ETE), a kőolaj- és gázipariak az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületben (OMBKE), Magyar Geofizikai Egyesületben (MGE), Magyar Kémikusok Egyesületében (MKE), valamint szintén az ETE-ben tömörültek ki-ki a szakmai hovatartozásának megfelelően. A távközlési szakemberek kezdetben ezen egyesületekben (MEE, ETE, OMBKE) alakított munkabizottságokban vettek részt, de ez nagyon megosztotta őket és gyakorlati haszna sem mutatkozott. Egyénenként a HTE-ben is dolgoztak, így természetesen adódott, hogy 1972. május 4-én megalakuljon az Energiaipari Távközlési Szakosztály. Kezdetben a villamosenergiaipar szakembereiből, majd 1975. szeptember 9-étől a kőolaj- és gázipari szakemberek is tevékenyen bekapcsolódtak a szakosztályi munkába. Természetesen az említett egyesületekkel a kapcsolat nem szakadt meg, számos rendezvényüknél a szakosztály tagjai közreműködtek, illetve a HTE programokat ők is segítették.

1977. március 15-én, a Szakosztály szervezésével megalakult a HTE Siófoki helyi csoportja, melynek célkitűzése volt a vidéki műszakiak mozgósítása. A helyi csoport és a szakosztály a munkaprogramjaikat egyeztetik és közvetlen kapcsolatban állnak egymással. Az elmúlt évek során a szakosztály különféle rendezvényeket (előadások, bemutatók, klubnapok, ankétok, üzemlátogatások) szervezett, kiemelkedő fontossággal bírnak a rendszeres szakmai képző és továbbképző tanfolyamok lebonyolítása, a fejlesztési célokat szolgáló megbízások teljesítése, valamint a nagy rendezvények levezetése.

Szemináriumok megrendezése

Több oldalról igényelték, hogy a szakosztály szervezen olyan rendezvényt, ahol az érintett szakemberek kicserélhetik a tapasztalataikat, egyidejűleg oktatás-ként, továbbképzésként megismerkedhetnek az újabb berendezésekkel, létesítési és üzemviteli módszerekkel, továbbá a felhasználók közvetlenül kapcsolatba kerülhetnek a fejlesztőkkel és gyártókkal. A sokrétű követelményt a szakosztály vezetősége úgy találta kielégítőnek, hogy többnapos (három) rendezvényt szervez szemináriumi formában, ahol részben jelentkezés,

részben felkérés alapján az adott témában legelhivatottabb szakemberek tartanak előadásokat és egyben módot adva hozzászólásokra, vitákra. Már kezdetben elhatározták, hogy a villamos energiaipari és a szénhidrogénipari (kőolaj- és gázipar) távközlés szakembereken kívül, módot adnak – korlátozott számban – más érdeklődők részvételére is, továbbá meghívják egyes külföldieket akikkel munka-, vagy üzleti kapcsolatban állnak. A szeminárium előírt programja mellett igen hasznosnak bizonyult a szakemberek egymással való megismerkedése és a kötetlen beszélgetések az esti klubszerű összejöveteleken.

Az első Energiaipari Távközlési Szemináriumra 1978. október 12-14 között került sor Balatonkenesén. A szeminárium jelmondatként választotta; „távközlés az energiaipar hatékonyságának növeléséért”. Az előadások zöme az energiaipari távközlési rendszerekben alkalmazott módszerekről és tapasztalatokról számolt be, de helyet kapott a Magyar Posta fejlesztési irányelveinek ismertetése, a külföldi energiaszolgáltatók távközlési követelményeiről való tájékoztatás (Budavox) és egyes gyártók beszámolója (BHG, BRG) a zárt célú hálózatokban alkalmazható berendezésekről. Kisebbségi kiállítás keretében mutatták be a villamosipar és a szénhidrogénipar távközlési rendszerét és berendezéseit. Befejezésként záróközleményt és javaslatokat fogadtak el, melyben többek között kinyilvánították annak szükségességét, hogy az energiaiparban dolgozó távközlési szakemberek egyik fő fórumaként a két-évenként megrendezésre kerülő szeminárium szolgáljon.

A II. Energiaipari Távközlési Szeminárium Siófokon, 1980. szeptember 25-27 között; „távközlés az energiatakarékosságért” jegyében lett megrendezve. 135 résztvevő jelenlétében, a három nap alatt, hazai és külföldi előadások hangzottak el, továbbá két – szénhidrogén-ipar által készített – szakmai filmet. (Előregyártás szerepe a kábelhálózat építésénél, Távkábel-építés, szerelés és mérés) is vetítettek. A program felölelte már a számítógépes irányítás távközlési összefüggéseit és a távközlési üzemvitel felügyeletnélküliségi kérdéseit. Az előadások anyagát a hallgatóság a rendezvény kezdetére nyomtatott gyűjteményként kézhez kapta. A külföldi előadásokhoz kapcsolódóan a Siemens cég kis bemutatót is tartott. Az energiaipart képviselő vállalatokon (a Magyar Villamos Művek Tröszt és az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt) kívül, 12 hazai gyártó cég, illetve kutató intézet, egyetem, valamint a Magyar Posta is képviseltette magát, illetve tartott előadást (Terta, Orion, BHG, KFKI, VEIKI, BME, Postavezérgazgatóság). A szeminárium befejeztével a záró közleményben hangsúlyt kapott, hogy a kétévenkénti megrendezési periódus optimális és a színvonal-emelés érdekében célszerű a továbbiakban a külföldi előadások számát növelni.

A III. Energiaipari Távközlési Szemináriumot szintén Siófokon 1982. szeptember 29-30. és október 1-jén rendezte meg a Szakosztály. A szemináriumon 150

résztvevő volt, 46 vállalat, illetve szerv képviselőjében. Több hazai és külföldi (ismét a Siemens AG. részéről) előadás volt. A postai szervek részéről is egyre népszerűbbé vált a szeminárium, amit jól jellemez, hogy 4 témában tartottak előadást. A híradástechnikai ipar és kutatás képviselőjében (Terta, BRG, Orion, TKI) 5 előadás megtartására került sor. A szemináriumon bebizonyosodott, hogy a szüntelenül fejlődő elektronikai eszközök gerjesztőleg hatnak a távközlési innovációra. A rendezvényen ismertetésre került a posta rádiófrekvenciás zavarmérő szolgálata mérőköcsi bemutatásával egyidejűleg. Ezen rendezvény főleg a rádióhírközlési, és a PCM szakterületeket ölelte fel. Széles körű tapasztalatcserékre is volt mód a két kerekasztal megbeszélésen. A szemináriumot színesítette egy újabb film vetítése a szénhidrogénipari zárt célú hálózatról.

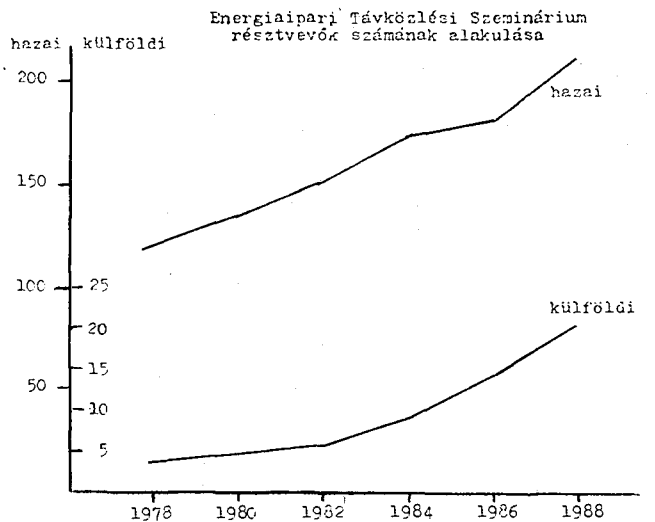
A kedvező és áráiban méltányos siófoki elhelyezés arra ösztönözte a szervezőket, hogy a IV. Szemináriumot 1984. szeptember 19-21 között ismételtelen azonos helyszínen rendezze meg. A nagyfokú érdeklődést jól kifejezi, hogy több mint 170 résztvevője volt a szemináriumnak, akik 63 szervezetet képviseltek. Most már sikerült a külföldi előadások számát megnövelni. 13 hazai és 7 külföldi előadás volt; az optikai távközlés, a digitális technika, a rendszer mérés-technika, a zavarások elleni védelem fő témaköreiben. Szinte minden előadást iparágon kívüliek tartottak (OMFB, TKI, BME-EI, PKI, Terta, BHG, BRG, MKM, MÁV, MPK és Siemens, Autophon, Hewlett Packard, Wandel & Goltermann). A program szerves részét képezte a Siemens PC 16 személyi számítógépes konfiguráció, az Autophon rádiótelefon készülék-család, a Magyar Posta személyhívó és szelektív rádiós kapcsoló rendszerének bemutatója. Két videofilm (az első hazai fényvezetős kábelépítés és a kőolaj- és gázipari távközlő rendszer üzemvitele) gazdagította a rendezvényt, továbbá mód nyílt a Gáz- és Olajszállító Vállalat diszpécser Központjának megtekintésére. A szakmai vitákon – a korlátozott idő miatt – több érdekes felvetést a szakosztály későbbi klub napokon tárgyalt meg. Ezen a rendezvényen már megmutatkozott, hogy egyre több hazai szervezetet, külkereskedelmi és külföldi céget foglalkoztat a technológiai zárt célú távközlés témaköre.

Az V. Energiaipari Távközlési Szemináriumot ismételtelen Siófokon rendezték 1986. október 1-3 között. A résztvevők száma közel azonos volt, (180) az előzővel és nagyjából ugyanannyi szervezetről (66) tevődtek össze a szakemberek. Döntő változást hozott az előadások száma és összetétele az előzőkéhez képest. A sok előadói jelentkezés miatt a szervezők úgy döntöttek, hogy az egyes előadások idejét megrövidítik. Első ízben több külföldi előadás volt mint hazai, összességében 15 külföldi és 14 magyar előadás hangzott el. A külföldi előadásokat zömmel nyugati országokból érkezők tartották, két előadást az NDK-ból és Csehszlovákiából jött szakemberek. A fő témakörök a szál-optikai, URH és mikrohullámú átvitel, ISDN lehetősé-

geivel, adathálózatok mérésével, távhívási és irányítás-technikai koncepciókkal foglalkoztak. Az optikai kábelek építési és mérési módszereit video film illusztrálta. Az előadásokkal összhangban – már a szokásoknak megfelelően – kisebb kiállítás és bemutató volt (Felten & Guillaume, Marconi Instruments, Seba Dynatron, Rohde & Schwarz, Hewlett Packard, Autophon, Wandel & Goltermann, a hazaiak közül csak az Ipari Informatikai Központ).

A szakosztály vezetősége úgy határozott, hogy az elkövetkező szemináriumokat lehetőleg más és más helyszíneken tartsuk. Így került sor a VI. Energiaipari Távközlési Szemináriumra Hajdúszoboszlón 1988. október 18-20 között. A Szeminárium iránt az érdeklődés tovább nőtt, 82 szervezettől 210 személy jelentkezett előzőleg. A program igen zsúfolt volt, amit jól kifejez, hogy 26 előadás hangzott el (ebből nyolcat tartottak külföldiek), továbbá 2 műszer bemutató és 2 video előadás volt. Külön kell megemlíteni a Posta Kísérleti Intézet aktivitását, akik 6 előadással jelentkeztek. Az előadások a vezetékes és vezeték nélküli távközlés, a mérés-technika és a hálózatfejlesztés időszerű kérdéseit ölelték fel. A külföldiek érdeklődésére tekintettel szinkron tolmácsolásról gondoskodtak, a szemináriumokon kikötés, hogy a magyar mellett az angol nyelv használható. Újszerű volt, hogy ezen szeminárium munkájába az energiaiparon kívül más zárt célú hálózatok szakemberei tevékenyen bekapcsolódtak. Kiemelkedő volt a szemináriummal párhuzamosan megrendezett kiállítás sikere, nyolc hazai vállalat és intézet, (Bajai Híradástechnikai KSZ, Novofer KV, Omega KV, Posta Kísérleti Intézet, Széchenyi István Közi. és Távk. Műszaki Főiskola, Távközlési Kutató Intézet, Telmes Műszeripar KSZ, Triton KSZ), valamint 11 külföldi cég (Autophon, Elektrotechnik VEB, Hewlett Packard, Marconi, Motorola, Schlumberger, Rank Xerox, Rohde & Schwarz, Seba, TRT, Wandel & Goltermann) mutatták be korszerű eszközeiket.

A hagyományosan kétévenként megrendezett szemináriumok beváltak a szakemberek ezen találkozókat jól hasznosítják mindennapi munkájukban. A program összeállításnál fő szempont, hogy az előadások újdonságot jelentsenek és a gyakorlati élettől ne legyenek távol. A szemináriumok iránti érdeklődésnövekedést az ábra mutatja. Nemcsak a résztvevők száma, hanem a szeminárium rangja is emelkedett. Az elkövetkező szemináriumot még szélesebb körű nemzet

1. ábra.

R 524-I

közi rendezvényként kívánják a szervezők meghirdetni. Az iparágak vezetői jól tudják, mit jelent egy megfelelő információs rendszer, ezért is vállalják miniszteri és elnök vezérigazgatói szinteken a szemináriumok feletti védnökséget. (1. ábra)

Technológiai Távközlési Tagozat

Az Energiaipari Távközlési Szakosztály kezdeményezésére, részint a korábbi szemináriumok, részint a zárt célú hálózatokkal való szorosabb kapcsolat igényének indíttatására, 1986 végén megalakult a Technológiai Távközlési Tagozat. A tagozat 3 szakosztállyal szerveződött az energiaiparin kívül magában foglalja a Közlekedés Távközlési és a Hidrológiai Hírközlési szakosztályokat. Gyakorlatilag a fontos polgári szervek zárt célú hálózatait fogja át a tagozat, a közös érdekképviselő, az országos jelentőségű, valamint a napi feladatok elősegítése céljából. Minden szakosztály külön, de egyeztetett éves programmal rendelkezik és tevékenyen kiveszi a részét az egyesületi életből.

Halász Miklós